

ЗЕЛЕНА КНИГА

**«РЕГУЛЮВАННЯ
РИНКУ ФІКСОВАНОГО
ШИРОКОСМУГОВОГО
ДОСТУПУ ДО МЕРЕЖІ
ІНТЕРНЕТ»**

ЧЕРВЕНЬ – 2017

ОФІС ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ



FORBIZ
Створення кращого
бізнес-середовища



ОФІС ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

info@brdo.com.ua, office@brdo.com.ua
+38 (044) 332 49 12, +38 (094) 832 49 12
Київ, вул. Хорива, 55-К
www.brdo.com.ua

Офіс ефективного регулювання BRDO було засновано в листопаді 2015 року, задля сприяння створенню ефективного регулювання і поліпшення економічних свобод в Україні (з пріоритетом для малого/середнього бізнесу). Саме з цією метою ми реалізуємо інклюзивний та відкритий процес оптимізації регуляторних відносин на ринку фіксованого широкосмугового доступу до мережі інтернет, який призведе до взаємної довіри та партнерства держави й бізнесу.

Документ підготовлено експертами Офісу ефективного регулювання **на основі аналізу законодавства України станом на 2 червня 2017 року.**

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

АВТОРИ: Гліб Щеголь, Олександр Шелест, експерти ІКТ-сектору BRDO

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Олександр Кубраков – керівник сектору «ІТ і телекомунікації» BRDO,
Олексій Гончарук – голова BRDO

ПРЕАМБУЛА

Написання Зелених книг є поширеним методом започаткування професійного обговорення актуальних проблем в країнах Європи. Метою таких документів є напрацювання спільного бачення цілей у певній сфері та перешкод, що існують на шляху їх досягнення, усіма зацікавленими сторонами (стейкхолдерами): державними інституціями, бізнесом, суспільством.

Як правило після написання зеленої книги слідує створення Білої книги – документу, що завдяки глибокому аналізу визначає пріоритети державної політики і пропонує конкретні шляхи її реалізації, з оцінкою вигоди та ризиків кожного запропонованого шляху для всіх стейкхолдерів. Ґрунтуючись на результатах досліджень Зеленої та Білої книг розробляються безпосередньо нормативні акти, що враховують і балансують інтереси зацікавлених сторін.

Офіс Ефективного Регулювання (BRDO), створений за ініціативи Міністерства Економічного Розвитку і Торгівлі, впроваджує подібну практику в Україні. Одним з пріоритетних напрямків роботи ІТ сектору Офісу був визначений розвиток **ринку фіксованого широкосмугового доступу до мережі інтернет**, огляд якого пропонується Вашій увазі.

ЗМІСТ

| | |
|---|----|
| ПРЕАМБУЛА | 3 |
| ВСТУП | 5 |
| 1. ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ФІКСОВАНОГО ШСД | |
| 1.1 СУТЬ ПОСЛУГИ ШСД, ПОВ'ЯЗАНІ ПРОЦЕСИ ТА ПОСЛУГИ | 6 |
| 1.2 ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ШСД В УКРАЇНІ | 9 |
| ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1 | 16 |
| 2. АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТИВ РИНКУ | |
| 2.1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ..... | 17 |
| 2.2 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ | 18 |
| 2.3 ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕЛІКУ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТИВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК ФІКСОВАНОГО ШСД..... | 19 |
| 2.4 ОЦІНКА АКТУАЛЬНОСТІ ТА ЗАКОННОСТІ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТИВ | 25 |
| 2.5 ПЕРЕЛІК ЦІЛЕЙ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ЩО МІСТЯТЬСЯ У РЕГУЛЯТОРНИХ АКТАХ РИНКУ ФІКСОВАНОГО ШСД | 27 |
| 2.6 ІНСТРУМЕНТИ (ЗАСОБИ) РЕГУЛЮВАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ У РЕГУЛЯТОРНИХ АКТАХ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК ФІКСОВАНОГО ШСД..... | 28 |
| ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 2 | 29 |
| 3. АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНИХ КЕЙСІВ | 30 |
| ПІДСУМОК | 35 |
| ДОДАТКИ | |
| СХЕМА БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ | 36 |
| ПЕРЕЛІК ТОВАРІВ (ПОСЛУГ) РИНКУ | 37 |
| ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ГРУП ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ ОСІБ РИНКУ | 37 |
| ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО ПРАВОВИХ АКТИВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ З НАДАННЯ ПОСЛУГ ФІКСОВАНОГО ШСД ДО МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ | 38 |
| ПЕРЕЛІК НЕАКТУАЛЬНИХ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТИВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК | 39 |
| РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТІВ (ЗАСОБІВ) РЕГУЛЮВАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ У РЕГУЛЯТОРНИХ АКТАХ,ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК | 40 |
| МАТРИЦЯ ЧИННОГО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ | 42 |

ВСТУП

В Україні та світі постійно зростає потреба у широкосмуговому доступі (ШСД) до мережі інтернет. Так, кількість абонентів фіксованого ШСД у світі в 2016 році склала **884 млн**, збільшившись на **8%** порівняно з **820 млн** у 2015 році, і очікується, що до 2019 року кількість користувачів зросте до **1 млрд**. У зв'язку зі збільшенням значущості ШСД у 2011 році ООН у своїй доповіді визнала право на широкосмуговий доступ до інтернету базовим правом людини¹. Організація зазначає, що держава має нести відповідальність за доступність інтернету найширшим верствам населення. Проте сьогодні в Україні ситуація із забезпеченням населення можливістю отримувати інформацію з всесвітньої мережі залишає бажати кращого.

Основним способом використання мережі є фіксований широкосмуговий доступ. Для визначення доступності мережі інтернет у більшості країн використовується саме показник можливості підключення до мережі фіксованого ШСД, і більшість розвинених країн реалізує стратегії з розвитку оптичної мережі по всій території. Так, Європейський союз поставив за мету забезпечити **100%** населення можливістю під'єднання на швидкості не менше **30 Мбіт/с** і **50%** населення на швидкості **100 Мбіт/с** до 2020 року². Німеччина реалізує ще більш амбітний план: зробити доступним підключення на швидкості не менше **50 Мбіт/с** для **100%** населення не пізніше 2018 року³. Норвегія поставила за мету забезпечення **90%** домогосподарств доступом не менше **100 Мбіт/с** до 2020⁴.

Якщо враховувати міжнародний досвід і тенденції, ринок ШСД має бути пріоритетним напрямком розвитку телекомунікаційної галузі в Україні. Оскільки сьогодні технічні можливості забезпечувати постійний стабільний зв'язок на згаданих швидкостях для широких верств населення доступні лише за використання технологій фіксованого ШСД, у цій книзі розглядатиметься саме ринок фіксованого ШСД. У більшості випадків надання фіксованого ШСД здійснюється без використання бездротових технологій та, відповідно, радіочастотного ресурсу, тож у книзі увага буде зосереджена саме на питаннях фіксованого дротового широкосмугового доступу до мережі інтернет.

¹ Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Frank La Rue

² Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions: A Digital Agenda For Europe

³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/country-information-germany>

⁴ Digital Agenda for Norway in brief

1 | ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ФІКСОВАНОГО ШСД

1.1

СУТЬ ПОСЛУГИ ШСД, ПОВ'ЯЗАНІ ПРОЦЕСИ ТА ПОСЛУГИ

Широкопasmовий доступ до мережі інтернет – послуги з надання абоненту можливості отримання і відправки даних в мережі інтернет з високою швидкістю.

Статистична класифікація продукції передбачає таку послугу, як «Послуги з забезпечення широкопasmового доступу до мережі інтернет по провідних мережах» (код 61.10.43), а також «Послуги з передавання даних мережами провідного електрозв'язку» (коди 61.10.3, 61.10.30). Однак в Україні не існує чіткого законодавчого визначення ШСД. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ), зазначає, що «широкопasmовий доступ – доступ до інтернету з високою швидкістю», проте точно зазначених швидкостей не наводить, обмежуючись зазначенням власної позиції, що до широкопasmового слід зараховувати доступ зі швидкістю від **2 Mbit/c**.

ШСД належить до високотехнологічних послуг, якість яких складно реалістично оцінити кожному абоненту окремо. Постійний контроль швидкості, надійності зв'язку неможливий без спеціального забезпечення. Тому держава запроваджує інструменти, призначені для захисту прав споживачів, забезпечення їх телекомунікаційними послугами достатнього асортименту, обсягу і якості. Зокрема, НКРЗІ з 01.01.2017 зобов'язала постачальників послуг зазначати в договорах із абонентами значення мінімальних швидкостей передавання та приймання даних для фіксованого (дротового) доступу до мережі інтернет. Однак станом на 20.04.2017 більшість операторів або ігнорують вимоги, не зазначаючи мінімальні швидкості в публічних договорах, або зазначають свідомо занижені швидкості, на яких використання мережі неможливе, в тому числі **0 Mbit/c**.

Оскільки не існує законодавчого визначення ШСД, держава не має і зобов'язань щодо забезпечення населення послугою. Однак це відбувається швидше через відставання нормативної бази від реальності сьогодення, аніж через відсутність такої необхідності. ШСД у XXI столітті має не меншу важливість, аніж телефонний зв'язок чи доступ до електроенергії в XIX, зобов'язання щодо забезпечення якими держава несе дотепер.

ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АБОНЕНТА ШСД НА РИНКУ ВІДБУВАЮТЬСЯ НАСТУПНІ ПРОЦЕСИ:

- ◆ побудова мережі;
- ◆ обслуговування мережі;
- ◆ оптова купівля трафіку;
- ◆ роздрібний продаж трафіку абонентам.



Процес, який спостерігається абонентом – це роздрібний продаж трафіку. Абонент погоджується на умови договору з провайдером ШСД, який є основною діючою особою на ринку, щодо надання послуг. Ключовим питанням на цьому етапі є якість послуги. Оператори і провайдери отримують доступ до мережі в точках обміну з фіксацією наданої швидкості доступу. Однак через відсутність законодавчого визначення широкосмугового доступу в Україні оператори не забезпечують абонентам фіксовану мінімальну швидкість доступу до мережі інтернет. Також, незважаючи на існування вимог щодо часу усунення пошкоджень мережі та відновлення доступу до послуг, звітність щодо виконання цих вимог надається самим оператором, і державні органи мають обмежені можливості щодо контролю і перевірки цієї звітності.

Процес, що передує роздрібному продажу – оптова купівля трафіку. Він забезпечується за рахунок підключень мереж операторів до точок обміну трафіком. В Україні працюють три найбільші такі точки, розташовані в Києві, та декілька регіональних. Точки обміну забезпечують передачу даних між мережами, підключеними до самої точки, а також від і до інших точок, які з'єднані із зазначеною. Підключення до точок відбувається на договірних умовах, й існуючі сьогодні організації забезпечують конкурентні та прозорі умови підключень для всіх операторів ШСД.

Базовим, найбільш затратним і проблематичним є процес побудови мережі. Він вимагає значних капітальних витрат, окупність яких часто досягається лише в населених пунктах з високою щільністю населення. Для зменшення вартості побудови мережі операторами ШСД, як правило, використовуються елементи існуючої інфраструктури.

ЗАГАЛОМ МОЖНА ВИДІЛИТИ 5 ОСНОВНИХ ВИДІВ ОБ'ЄКТІВ ІНФРАСТРУКТУРИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ПОБУДОВИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ:



Основний інтерес викликають об'єкти електроенергетики та будинкові розподільні мережі, що використовуються на роздрібному ринку ШСД для доступу до кінцевого споживача, тобто побудови так званої «останньої милі». Електромережі покривають абсолютну більшість населених пунктів в Україні, що робить доступ до них елементів – перш за все до опор ліній електропередач – ключовим елементом для будівництва мереж у місцевості з низькою щільністю населення. Будинкові розподільні мережі забезпечують доступ до значної кількості абонентів, і непрозорі практики, що діють сьогодні, руйнують конкуренцію і, відповідно, перешкоджають розвитку ринку.

Окрім будівництва мереж, слід виокремити процес їхнього обслуговування. Сьогодні оператори і провайдери витрачають значні кошти на обслуговування мереж. Основна причина – регулярні пошкодження мережі, перш за все кабелів, а також пошкодження і викрадення обладнання. М'яка юридична відповідальність та низький рівень розкриття подібних правопорушень призводять до постійних значних збитків операторів і провайдерів ШСД.

Організації можуть розбудовувати власну фізичну телекомунікаційну мережу, або користуватися мережею інших організацій, або ж залучати їх до обслуговування власної мережі. Відповідно до механізмів, що застосовуються, організації поділяються на операторів і провайдерів телекомунікацій.

Організації, що надають ШСД, поділяються на операторів і провайдерів. Провайдер телекомунікацій – суб'єкт господарювання, який має право на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій без права на технічне обслуговування та експлуатацію телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку, тоді як оператор телекомунікацій – суб'єкт господарювання, який має право на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій із правом на технічне обслуговування та експлуатацію телекомунікаційних мереж (ст. 1 ЗУ «Про телекомунікації»). Організації також відрізняються за ступенем розвитку власної мережі: одні компанії працюють повністю на власній розбудованій фізичній мережі, інші ж використовують мережі інших операторів. Тож відмінності між компаніями існують на етапах побудови і обслуговування мережі, тоді як заключні етапи – оптова купівля трафіку та роздрібний продаж – спільні для всіх підприємств.

ВІДПОВІДНО ДО ЗАЗНАЧЕНИХ ЕТАПІВ, НА РИНКУ ФІКСОВАНОГО ШСД ВИДІЛЕНІ ТАКІ ТОВАРИ І ПОСЛУГИ:

| Бізнес-процес | Код СКП | Товар/послуга, що стосуються процесу |
|--|-------------------|--|
| Будівництво телекомунікаційної мережі | 71.12.18 | Послуги у сфері інжинірингу, пов'язані з проектами у сфері телекомунікацій |
| | 42.22.21 | Роботи з будівництва ліній електропередач і ліній зв'язку, магістральних |
| | 42.22.22 | Роботи з будівництва ліній електропередач і ліній зв'язку, місцевих (локальних) |
| | 42.22.11 | Лінії електропередач і лінії зв'язку, магістральні |
| | 42.22.12 | Лінії електропередач і лінії зв'язку, місцеві (локальні) |
| | 61.10.41 | Послуги магістралей інтернету |
| Обслуговування телекомунікаційної мережі | 33.13.19 | Послуги з ремонту й технічного обслуговування устаткування електронного професійного призначення, іншого |
| Оптова купівля трафіку | 61.10.3, 61.10.30 | Послуги з передавання даних мережами дротового електрозв'язку |
| Роздрібний продаж трафіку | 61.10.43 | Послуги із забезпечення широкосмугового доступу до мережі інтернет по дротових мережах |

Відповідно до списку товарів і процесів, усі складові ринку фіксованого ШСД не пов'язані з імпортом або експортом. Втім, варто зазначити, що дані, які передаються мережею, можуть мати і закордонне походження, а більшість обладнання, що використовується операторами і провайдерами, імпортується. Тим не менш, самі компанії зазвичай не здійснюють експортно-імпортової діяльності.

СТЕЙКХОЛДЕРАМИ РИНКУ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ВИСТУПАЮТЬ:

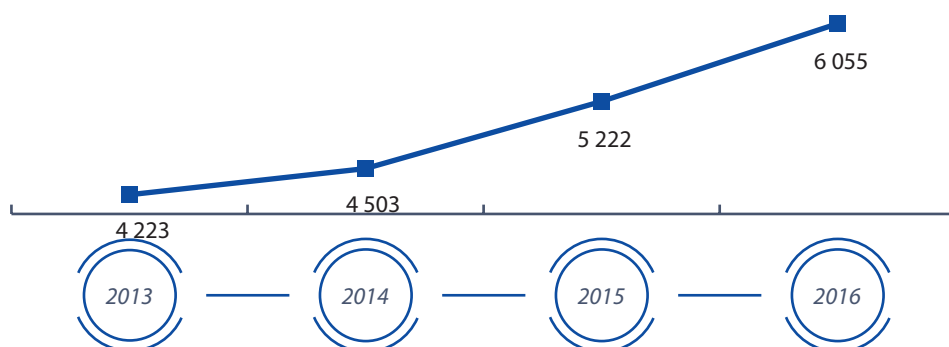
- 1 **ОПЕРАТОРИ І ПРОВАЙДЕРИ ШСД.** Значимість ринку для них надзвичайно висока. Інтерес – у зростанні обсягів ринку, зменшенні витрат, спрощенні ведення бізнесу.
- 2 **ДЕРЖАВА.** Значимість ринку висока. Інтереси присутні перш за все на етапах будівництва мережі та роздрібного продажу трафіку. На етапі будівництва мереж основні інтереси: раціональне використання обмежених ресурсів (існуючої інфраструктури), підтримання конкуренції серед операторів. На етапі роздрібного продажу держава зацікавлена в захисті прав споживачів, тобто абонентів, який полягає в найширшому забезпеченні населення послугами ШСД і їхньої якості.
- 3 **ГРОМАДЯНИ.** Значимість ринку висока. Інтерес – у максимальній доступності ШСД, зростанні якості, зниженні вартості.
- 4 **ВЛАСНИКИ ОБ'ЄКТІВ ІНФРАСТРУКТУРИ.** Інтерес – у максимізації доходів від надання у користування об'єктів інфраструктури і мінімізації відповідних витрат.

1.2

ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ШСД В УКРАЇНІ

У грошовому вимірі ринок зростав у 2013-2016 роках в середньому на **12,8%** і склав у 2016 році **6,1 млрд грн**, тобто є другим найбільшим ринком у сфері телекомунікацій. Загалом доходи ринку у 2016 році перевищували доходи 2013 року на **43,4%**. Таке зростання було спричинене зростанням цін за цей період на **10,1%** і збільшенням кількості абонентів на **30,3%**.

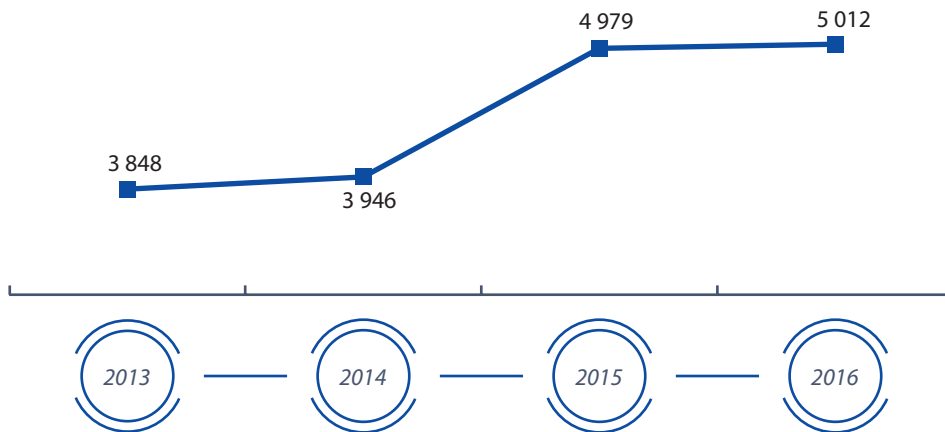
ДИНАМІКА ДОХОДІВ РИНКУ ШСД В УКРАЇНІ, млн грн



Джерело: НКРЗІ

Однак враховуючи значущість послуг, що надаються абонентам через ШСД, важливішою є кількість абонентів. Динаміка підключень залишає бажати кращого. В 2013-2016 роках кількість абонентів ШСД збільшувалася в середньому на **9%** на рік. Із врахуванням низьких значень і світових темпів розвитку, таке зростання є критично низьким. Особливо загрозливою є практична відсутність збільшення підключень у 2016 році – всього **0,7%**. Однією з причин є забезпечення існуючого попиту в містах з високою густиною населення і економічна недоцільність для операторів надавати послуги в місцевостях з меншою густиною населення.

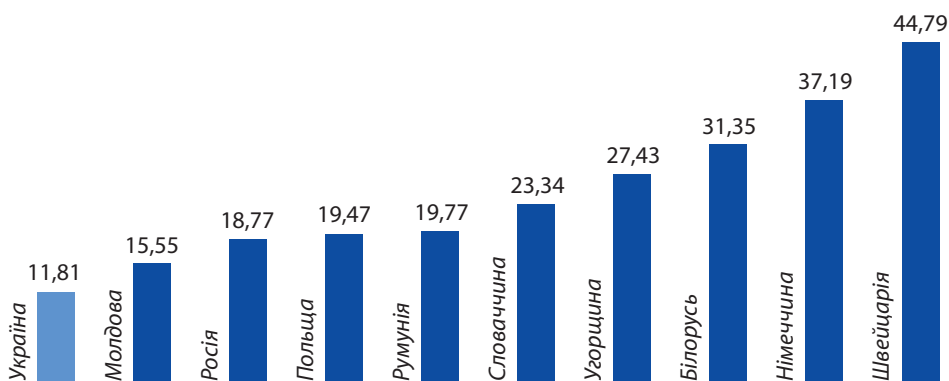
ДИНАМІКА АБОНЕНТІВ ШСД В УКРАЇНІ, тис. осіб



Джерело: НКРЗІ

Підтвердженням існування суттєвих проблем із забезпеченням населення доступом до фіксованого ШСД може слугувати показник кількості абонентів на **100 осіб** населення. За даними Міжнародного союзу електрозв'язку, за рівнем проникнення фіксованого ШСД наша держава посідає **77-е місце** у світі, поступаючись усім своїм сусідам: Молдові (**65-е місце**), Російській Федерації (**55-е місце**), Польщі (**54-е**), Румунії (**52-е**), Словаччині (**44-е**), Угорщині (**38-е**) та Білорусі (**23-е**). Показники ж світових лідерів перевищують українські більш ніж **в 3 рази**.

РІВЕНЬ ПРОНИКНЕННЯ ФІКСОВАНОГО ШСД ДОСТУПУ У СВІТІ, абонентів на 100 осіб

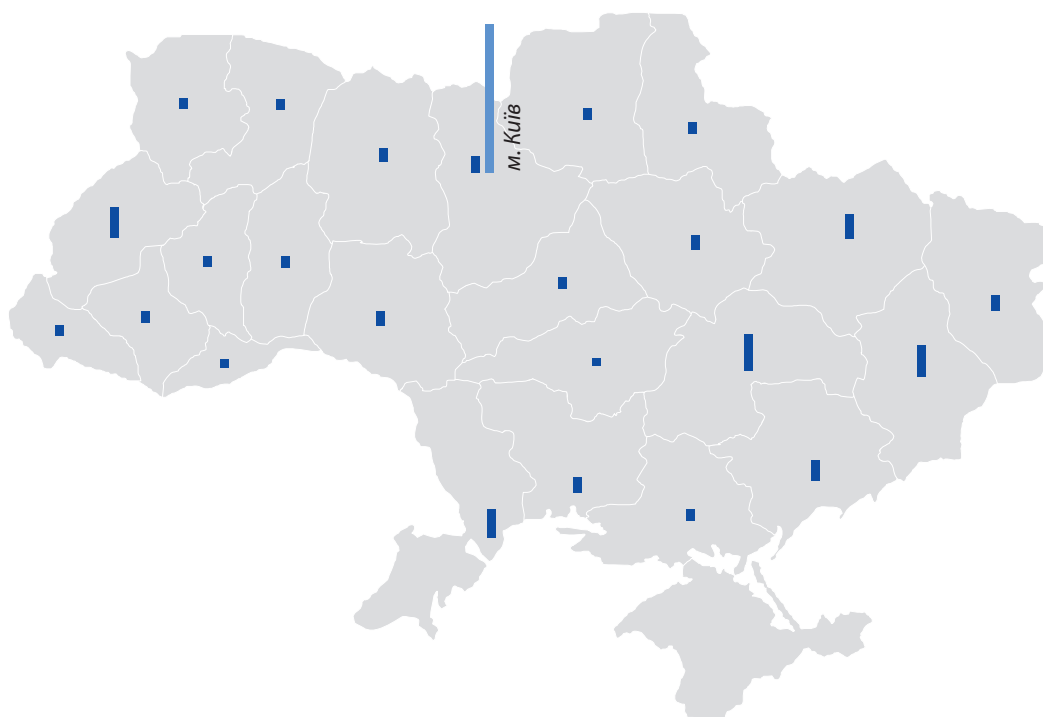


Джерело: *The State Of Broadband 2016: Broadband Catalyzing Sustainable Development*

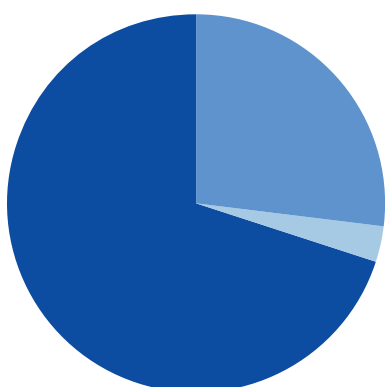
Ще більш актуальним питанням є наявність так званого «цифрового розриву», тобто ситуації, коли доступність ШСД різко відрізняється у великих містах і невеликих селах. Так, відповідно до даних НКРЗІ, **1,4 млн з 5 млн** абонентів фіксованого ШСД, тобто більше **27%** загальноукраїнських користувачів, було сконцентровано в м. Києві, і більше **30%** в Києві та області. При цьому кількість населення, що мешкає у згаданих регіонах, становить лише **11%**. Аналогічно і в інших великих містах рівень ШСД суттєво вищий, ніж в сільській місцевості. Так, кількість абонентів у м. Києві, Київській, Дніпропетровській, Донецькій, Одеській, Львівській і Харківській областях, тобто регіонах, що містять або знаходяться біля найбільших міст України, становить майже **60%** усіх користувачів ШСД в Україні. Така ситуація значно поглиблює нерівність у правах і можливостях населення і призводить до соціальної несправедливості та економічної диспропорції.

Наявність цифрового розриву пов'язана з низкою факторів: кількістю і густотою населення, рівнем доходів, обізнаністю населення про можливості, які відкриває ШСД, стимулюванням з боку держави попиту і пропозиції ШСД, наприклад через інтенсивне використання інформаційних технологій в школах, та іншими. Через меншу чисельність і нижчу густоту населення собівартість надання ШСД в селах суттєво вища, ніж в містах, оскільки потребує значних капітальних інвестицій у прокладення мереж та вищих затрат на обслуговування мереж у віддалених районах. При цьому менший рівень доходів у сільській місцевості робить для провайдерів зв'язку економічно не вигідним надання ШСД.

КІЛЬКІСТЬ АБОНЕНТІВ ШСД ЗА РЕГІОНАМИ



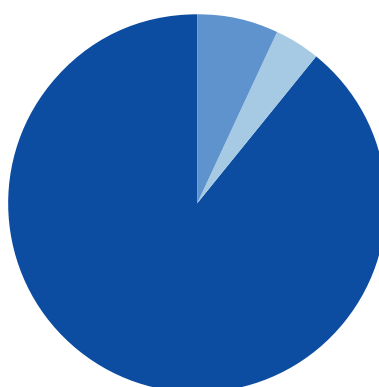
РОЗПОДІЛ АБОНЕНТІВ ФІКСОВАНОГО ШСД ЗА РЕГІОНАМИ



| | |
|--------------------|-----|
| ■ м. Київ | 27% |
| ■ Київська область | 3% |
| ■ Решта України | 70% |

Джерело: НКРЗІ

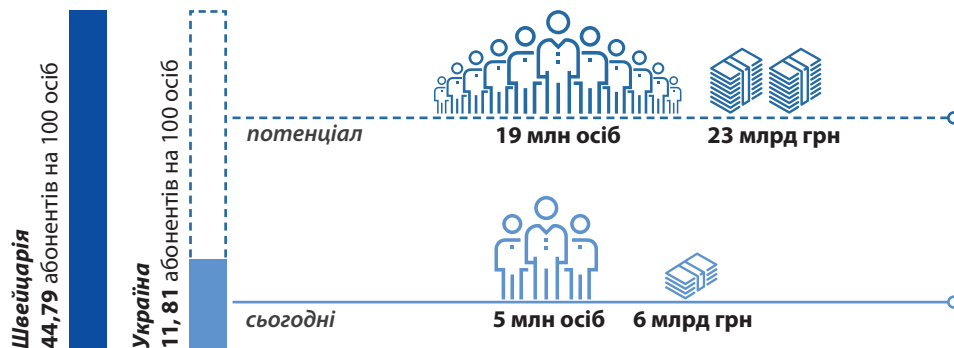
КІЛЬКІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЗА РЕГІОНАМИ



| | |
|--------------------|-----|
| ■ м. Київ | 7% |
| ■ Київська область | 4% |
| ■ Решта України | 89% |

Джерело: Держстат

Ринок ШСД має значний потенціал в Україні, і оцінити перспективи можна, порівнявши рівень проникнення ШСД в Україні та інших країнах. Взнявши за цільовий показник значення **45 підключень на 100 осіб**, що приблизно відповідає проникненню ШСД у Швейцарії, та порівнявши кількість населення двох держав, можна дійти висновку, що потенційна кількість підключень в Україні становить **19 млн осіб**, що на **14 млн** більше, ніж на сьогодні. При пропорційному зростанні доходів розмір ринку у грошовому еквіваленті становить **23 млрд грн**.



При цьому на ринку ШСД існує обмежена кількість дефектів. Визначення індексу Херфіндаля-Хіршмана є ускладненим через відсутність достовірної статистики, однак загалом ринок є конкурентним. Існує чіткий лідер за кількістю абонентів – Укртелеком, з часткою ринку близько **20%**, а також дві компанії з часткою, що наближається до **10%** – Київстар та Воля. Загалом же частка **топ-10 компаній** складає лише близько **50%**. Рівень доступності фінансування відповідає загальнодержавним тенденціям. На ринку ШСД не існує дефіциту кадрів завдяки розгалуженій мережі навчальних закладів технічного спрямування.

Однак на етапі будівництва мереж бізнес зустрічається з проблемою природних монополій. Життєво необхідним для операторів є використання об'єктів енергетики, які належать компаніям, що мають монопольне становище на ринку. Користуючись цим, компанії часто необґрунтовано відмовляють у доступі операторам або вимагають надмірну плату за доступ до об'єктів енергетики.

Сьогодні для отримання доступу до об'єктів електроенергетики слід пройти низку процедур, необхідність, можливість проведення, час проведення і вартість яких відрізняється у різних власників інфраструктури:

- 1) видача технічних умов (ТУ);
- 2) надання поопорних схем;
- 3) розробка і узгодження проекту;
- 4) допуск до виконання робіт;
- 5) нагляд за виконанням робіт;
- 6) забезпечення можливості побудови телекомунікаційної мережі.

Першим і обов'язковим етапом для отримання оператором доступу до інфраструктури є **отримання технічних умов** (далі – ТУ). Вартість отримання ТУ варіюється від **200 грн** до **3500 грн**. Така значна різниця свідчить про наявність преференцій чи великих корупційних ризиків. Суттєво відрізняється також період, за який власники інфраструктури видають ТУ. Відомі випадки, коли оператор надав запит на отримання ТУ на конкретну ділянку мережі, і чекав на відповідь близько **6 місяців**. За цей час кишеньковий оператор надав аналогічний запит на ту саму ділянку, отримав увесь необхідний пакет документів і проклав телекомунікаційні мережі. Лише після цього енергокомпанія надала офіційну відмову на видачу ТУ першому оператору, посилаючись на відсутність технічної можливості прокласти ще одну мережу, і наполегливо порадила звернутися за орендою мережі до кишенькового оператора.

Частина енергокомпаній також виділяють таку послугу, як **надання поопорних схем електромереж**. Такі схеми необхідні для розрахунку траси телекомунікаційних мереж і умов їхньої побудови і мають бути частиною ТУ, проте в деяких випадках їх виокремлюють як нову послугу і стягують додаткову платню.

Наступним етапом є **розробка і узгодження проекту**. Деякі енергокомпанії вимагають від операторів замовляти або узгоджують відповідні проекти, лише якщо вони замовлені в самій енергокомпанії, або пов'язаній з нею організації, що порушує конкуренцію і є зловживанням монополістичним становищем. Платня за узгодження проекту також варіюється від **104 грн** до **1 300 грн**, що свідчить про можливі корупційні ризики на цьому етапі.

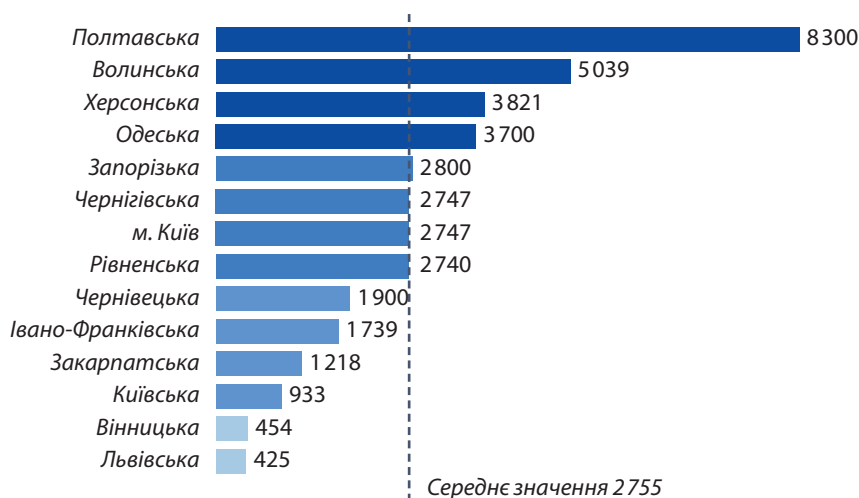
Наступні два етапи – **отримання дозволу на допуск для виконання робіт та власне побудова телекомунікаційних мереж**, що супроводжується наглядом за виконанням робіт з боку власника об'єктів інфраструктури. За дозвіл на допуск і нагляд за виконанням робіт стягуються окремі платні, що є нелогічним і свідчить про зловживання монополістичним становищем. Вартість дозволу складає від **144 грн** до **2 800 грн**, що також свідчить про ризик наявності корупційної складової.

Деякі компанії також виділяють таку послугу, як **забезпечення можливості побудови телекомунікаційних мереж**. По суті, в це поняття часто входить перевірка відповідності реальної можливості прокласти мережі виданим ТУ і узгодженому проекту. Стягнення такої платні також свідчить про зловживання монополістичним становищем.

Частина енергокомпаній вимагають від операторів зв'язку також інші види платні, наприклад за відключення споживача від електроенергії. Часто провайдери ШСД не надають заяви на відключення, оскільки мінімальна щомісячна плата за електроенергію є значно меншою за вартість відключення. Однак сама необхідність таких виплат є бар'єром для ведення бізнесу.

Описані вище етапи і платні належать до нерегулярних разових платежів. Відсутність нормативно врегульованих вимог для отримання доступу до інфраструктури призводить до майже **27-кратної різниці** у сукупному розмірі разових платежів, що стягуються при отриманні доступу до опор ліній електропередач: від **425 грн** у Львівській області до **8 300 грн** у Полтавській.

ВАРТІСТЬ РАЗОВИХ ПЛАТЕЖІВ ПРИ ОТРИМАННІ ДОСТУПУ ДО ОБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ, грн



Окрім разових, оператори здійснюють **регулярні платежі за використання опор**. Сьогодні існує **3 основних види** таких платежів:

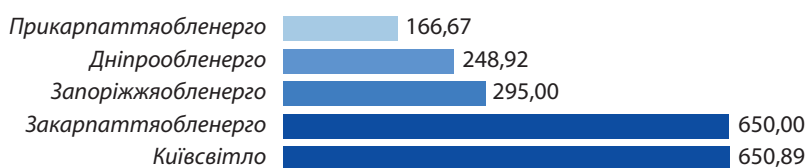
- 1) плата за **1 опору**;
- 2) плата за **1 км опор 0,4 кВ**;
- 3) плата за **1 км опор 6-10 кВ**.

При цьому розмір платні суттєво відрізняється по регіонах, що може свідчити про наявність корупційних ризиків. Наприклад, плата за **1 опору** варіюється від **2,5 грн** на місяць у Херсонській області до **15,95 грн** на місяць в Рівненській області чи навіть **20 грн** на місяць у м. Чернівці. Восьмикратна різниця в платні навряд чи може бути обґрунтована кліматичними чи іншими об'єктивними регіональними відмінностями. Подібна ситуація спостерігається і при платні за **1 км** опор: мінімальна ціна становить **167 грн** на місяць в Івано-Франківській області і до **650 грн** та **651 грн** в Закарпатській і Київській областях відповідно. При цьому в Закарпатській області оплата розраховується пометрово, тоді як у Київській – покілометрово.

ІНДИКАТИВНА ПЛАТА ЗА 1 ОПОРУ, грн на місяць



ІНДИКАТИВНА ПЛАТА ЗА 1 КМ ОПОР, грн на місяць



Зазначені проблеми перешкоджають розвитку значного сегменту ринку. Для його приблизної оцінки була визначена протяжність розподільчих мереж 0,4 кВ та 6 (10) кВ на рівні 398 тис. км і 274 тис. км відповідно¹. Саме такі опори використовуються операторами для побудови телекомунікаційних мереж. Було також прийнято припущення, що технологічно на 1 км електромереж 0,4 кВ розміщено 20 опор, а на 1 км мереж 6 (10) кВ – 10 опор. Враховуючи максимальний розмір платні за доступ до опори **9,60 грн**, встановлений Законом України «Про доступ до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики для розвитку телекомунікаційних мереж», потенційний розмір ринку доступу до об'єктів електроенергетики може скласти до **1 234 млн грн** на рік.

| | 0,4 кВ | 6 (10) кВ |
|-------------------------------------|----------------------|-----------|
| Протяжність мереж, км | 398420 | 274409 |
| | x | x |
| Кількість опор на кілометр | 20 | 10 |
| | x | x |
| Максимальний розмір платні, грн/міс | 9,60 | 9,60 |
| | = | = |
| Розмір ринку, млн грн на рік | 316 | 918 |
| Сумарний розмір ринку | 1 234 млн грн | |

В сегменті доступу до будинкових розподільчих мереж ситуація дещо інакша. Відсутні компанії, що мають монопольне становище на ринку: компанії, які займалися утриманням значної кількості будинків раніше, наприклад комунальне підприємство «Київжитлоспецексплуатація», втрачають частку на ринку, а їхні об'єкти переходять здебільшого під контроль ОСББ чи ЖБК. Однак часто представники ОСББ не мають достатньої кваліфікації для написання технічних умов для доступу до розподільчих мереж і обґрунтування вартості. Через це часто висуваються надмірно високі тарифи за доступ до будинкових мереж, а також створюються неоднакові умови доступу для різних компаній, що надають послуги в одному і тому ж будинку. Подібна практика нерівних умов зустрічається і на загальнодержавному рівні, коли великі телекомунікаційні компанії отримують безоплатний доступ до об'єктів інфраструктури, тоді як інші представники ринку, здебільшого малі та середні підприємства, зобов'язані надавати платню за доступ до інфраструктури.

Однак через брак кваліфікованих кадрів з технічною освітою на підприємствах житлового господарства, де часті зловживання становищем, існують проблеми при отриманні доступу до будинкових розподільчих мереж. Для визначення потенційного розміру ринку доступу до будинкових розподільчих мереж BRDO були зроблені наступні припущення: 40% багатопверхових будинків мають до 100 квартир, 40% будинків мають від 101 до 160 квартир, 20% будинків мають понад 160 квартир. Кількість багатоквартирних будинків в Україні становить 155259¹. Відповідно до згаданих припущень, в Україні 62,1 тис. будинків, платня за доступ до розподільчих мереж яких не повинна перевищувати 64 грн на місяць, 62,1 тис. будинків з максимальним розміром платні 96 грн/міс., і 31,1 тис. будинків з максимальною платнею 160 грн/міс. У разі забезпечення ШСД у всіх будинках, оператори мали б сплачувати за доступ до розподільчих мереж до **178,9 млн грн** щорічно. Враховуючи, що зазвичай в будинках представлені декілька операторів, приблизною оцінкою ринку може слугувати вдвічі більша сума, тобто **357,7 млн грн**.

¹ Інформація про кількість створених об'єднань співласників багатоквартирних будинків по регіонах станом на 01.07.2016

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1:

Ринку фіксованого ШСД в Україні притаманні:

- ◆ низький рівень проникнення ШСД;
- ◆ наявність цифрового розриву;
- ◆ низький рівень використання об'єктів існуючої інфраструктури;
- ◆ неконкурентні умови доступу до об'єктів інфраструктури;
- ◆ високий рівень пошкоджень та крадіжок елементів мережі;
- ◆ високий рівень конкуренції;
- ◆ низький рівень якості послуг;
- ◆ значна інформаційна асиметрія у відносинах провайдера та споживача.

2 | АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТИВ РИНКУ

2.1

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Під час проведення системного перегляду даного ринку одним з перших завдань було формування вичерпного переліку регуляторних актів, які безпосередньо регулюють цивільно-правові відносини, що виникають між усіма учасниками ринку фіксованого ШСД. Критерії для оцінки актів на предмет їхньої належності до регуляторних визначені абзацом 2 статті 1 Закону України «Про засади державної регуляторної політики». Аналізу підлягали виключно такі регуляторні акти, які мають первинний характер (основні акти). На відміну від первинних регуляторних актів, регуляторні акти про внесення змін до інших актів не є самостійними регуляторними актами, вони безпосередньо не здійснюють правове регулювання, тому не були включені до переліку.

В Зеленій книжці було проаналізовано регуляторні акти, що застосовуються виключно до ринку ШСД, однак на практиці оператори і провайдери ШСД часто надають інші послуги власним споживачам. Так, у разі, якщо оператор чи провайдер надає власним абонентам можливість перегляду пакетів програм, використовуючи для передавання цих програм ресурси багатоканальних телемереж, то, відповідно до вимог Закону України «Про телебачення і радіомовлення», необхідно отримати ліцензію провайдера програмної послуги (видає Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення).

У разі, якщо оператор чи провайдер здійснює діяльність з послуг фіксованого телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку, то, відповідно до вимог Закону України «Про телекомунікації», необхідно отримати відповідну ліцензію на даний вид діяльності та дозвіл на використання номерного ресурсу (видає НКРЗІ).

Якщо оператор чи провайдер телекомунікацій надає послуги з технічного обслуговування телекомунікаційних мереж інших операторів/провайдерів телекомунікацій, йому, відповідно до вимог Закону України «Про телекомунікації», необхідно отримати ліцензію на надання послуг з технічного обслуговування та експлуатації телемереж (телекомунікаційних мереж) (видає НКРЗІ).

У разі, якщо для забезпечення ШСД до мережі інтернет оператор чи провайдер використовує власне бездротове обладнання, тобто користується радіочастотним ресурсом України, на нього розповсюджуються вимоги Закону України «Про радіочастотний ресурс України» та, відповідно, вимоги всіх НПА, що регулюють питання користування радіочастотним ресурсом України. У цьому випадку оператору/провайдеру телекомунікацій необхідно отримати ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України (видає НКРЗІ) та дозволи на експлуатацію радіоелектронних засобів (видає Державне підприємство «Укрчастотнагляд»).

Питання надання інших телекомунікаційних послуг, послуг телебачення, а також питання користування радіочастотним ресурсом не розглядаються у даному аналізі та будуть розглянуті в окремих Зелених книгах.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

СУБ'ЄКТАМИ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ВПЛИВ НА РИНОК ВІД ІМЕНІ ДЕРЖАВИ, Є:

- ◆ **ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ** здійснює ухвалення державної політики та законодавче забезпечення державного управління і регулювання у сфері телекомунікацій (Глава II Закону України «Про телекомунікації»).
- ◆ **КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ** здійснює державне управління у сфері телекомунікацій (частина перша ст. 13 Закону України «Про телекомунікації»).
- ◆ **ЦЕНТРАЛЬНИЙ ОРГАН ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В ГАЛУЗІ ЗВ'ЯЗКУ (ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СПЕЦІАЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ)** здійснює державне управління у сфері телекомунікацій (частина перша ст. 13 Закону України «Про телекомунікації»).
- ◆ **НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ** органом державного регулювання у сфері телекомунікацій (частина перша ст. 17 Закону України «Про телекомунікації»).

Тобто в Україні одночасно функціонують органи державного управління та орган державного регулювання. Це є одна з трьох основних моделей державного впливу на сферу телекомунікацій, відомих у світі. Наявність незалежного регулятора є однією з вимог функціонування телекомунікаційних ринків розвинених країн світу, наприклад країн Євросоюзу. Також наявність незалежного регулятора є вимогою Всесвітньої торгової організації.

Активний розвиток телекомунікаційної галузі є ключовим фактором економічного прогресу, що, в свою чергу, і визначає роль цієї галузі як пріоритетного та стратегічного напрямку державної політики.

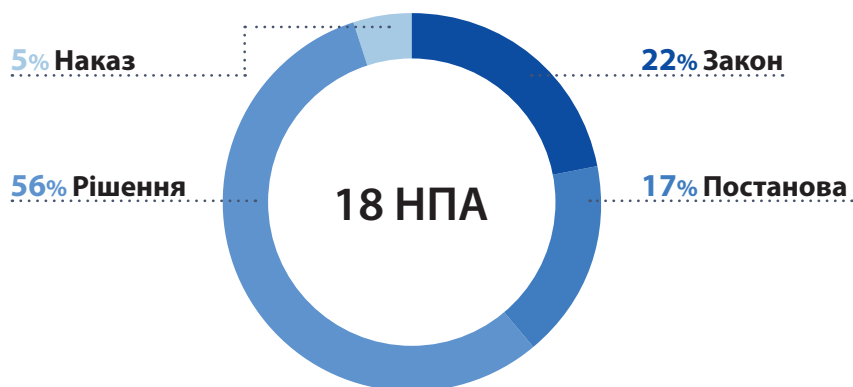
Одним з найважливіших засобів реалізації державної політики у сфері телекомунікацій є створення належної ефективної нормативно-правової бази.

Станом на сьогодні у Верховній Раді України зареєстровано чотири проекти Закону України «Про електронні комунікації», один з яких буде прийнято замість діючого Закону України «Про телекомунікації». Мета прийняття зазначеного закону – виконання однієї з ключових цілей телекомунікаційної політики нашої держави, а саме – інтеграції національної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури у світовий інформаційний простір, розробки оптимальної вітчизняної моделі державного регулювання сфери телекомунікацій, що ґрунтується на загальноєвропейських стандартах та адаптації успішного досвіду інших країн з урахуванням існуючих українських суспільних реалій.

2.3

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕЛІКУ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТИВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК ФІКСОВАНОГО ШСД

На момент підготовки даного звіту було визначено **18 ЧИННИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТИВ**, що безпосередньо складають регуляторне поле ринку фіксованого ШСД:



ПЕРЕЛІК АКТИВ НАВЕДЕНИЙ У ДОДАТКУ.

Детальні результати аналізу регуляторних актів, що регулюють ринок, відображаються у Таблиці №6.

1

Основний закон, що встановлює правову основу діяльності у сфері телекомунікацій – Закон України «Про телекомунікації», прийнятий Верховною Радою у 2003 році. Цей закон визначає повноваження держави щодо управління та регулювання зазначеної діяльності, а також права, обов'язки та засади відповідальності фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у даній діяльності або користуються телекомунікаційними послугами.

На даний час до тексту Закону України «Про телекомунікації» були внесені зміни шляхом прийняття **38 Законів України**. Найбільше змін Закон України «Про телекомунікації» зазнав у 2012 році (**7 разів**) та 2010 році (**6 разів**). Такий підхід має негативний вплив на бізнес, тому що кожного року відбуваються зміни в регуляторному полі, і бізнес не може прорахувати свої ризики від ведення господарської діяльності.

На виконання вимог Закону України «Про телекомунікації» Кабінетом Міністрів України, органом державного регулювання у сфері телекомунікацій та центральним органом виконавчої влади в галузі зв'язку розроблено та затверджено **12 нормативно-правових актів**, які регулюють діяльність з надання послуг доступу до інтернету, у т.ч. з використанням фіксованого ШСД, а саме:

- ◆ 1 постанова КМУ;
- ◆ 10 рішень НКРЗІ (НКРЗ);
- ◆ 1 наказ ЦОВЗ.

2

Будівництво та прийняття в експлуатацію телекомунікаційних мереж (чи їхніх окремих об'єктів) здійснюється операторами/провайдерами телекомунікацій

відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». На виконання вимог Закону Кабінетом Міністрів України затверджено **2 нормативно-правових акти**, які регулюють діяльність з надання послуг доступу до інтернету, у т.ч. з використанням фіксованого ШСД, а саме – питання будівництва об'єктів телекомунікацій.

3

Основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності визначаються Законом України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Саме відповідно до нього, а також до Закону України «Про телекомунікації» та «Порядку здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій», НКРЗІ здійснює державний нагляд за ринком телекомунікацій.

4

Закон України «Про доступ до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики для розвитку телекомунікаційних мереж» було підписано президентом України 02.03.2017. Закон набув чинності 04.06.2017. Він був розроблений на виконання пункту 128 Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншого боку, на 2014-2017 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 847-р. Закон впроваджує низку корисних нововведень:

- ◆ встановлює правові принципи доступу до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики та особливості її використання з метою розвитку телекомунікаційних мереж, задоволення потреб споживачів телекомунікаційних послуг і розвитку інформаційного суспільства в Україні;
- ◆ визначає повноваження державних органів, органів місцевого самоврядування, права та обов'язки операторів, провайдерів телекомунікацій, а також інших фізичних або юридичних осіб, у власності (володінні) яких знаходиться інфраструктура об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики, відносно створення сприятливих умов її використання для потреб телекомунікацій.

Законом передбачена розробка та реалізація наступних нормативно-правових актів (наведені в Таблиці).

| № | Назва нормативно-правового акту | Орган, який розробляє нормативно-правовий акт | Орган, який погоджує нормативно-правовий акт | Орган, який затверджує нормативно-правовий акт |
|---|---|---|---|--|
| 1 | Правила надання доступу до інфраструктури об'єкта будівництва | Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України | Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Кабінет Міністрів України |

| № | Назва нормативно-правового акту | Орган, який розробляє нормативно-правовий акт | Орган, який погоджує нормативно-правовий акт | Орган, який затверджує нормативно-правовий акт |
|---|---|---|---|---|
| 2 | Методика визначення платні за доступ до елементів інфраструктури об'єкта будівництва | Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України | Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України |
| 3 | Правила надання доступу до інфраструктури розподільної мережі | Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України | Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Кабінет Міністрів України |
| 4 | Методика визначення платні за доступ до елементів інфраструктури будинкової розподільної мережі | Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України | Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України |
| 5 | Правила доступу до інфраструктури об'єкта транспорту | Міністерство інфраструктури України | Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Кабінет Міністрів України |
| 6 | Методика визначення платні за доступ до елементів інфраструктури об'єкта транспорту | Міністерство інфраструктури України | Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Міністерство інфраструктури України |
| 7 | Правила надання доступу до інфраструктури об'єкта електроенергетики | Міністерство енергетики та вугільної промисловості України | Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Кабінет Міністрів України |
| 8 | Методика визначення платні за доступ до елементів інфраструктури об'єкта електроенергетики | Міністерство енергетики та вугільної промисловості України Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг | Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Міністерство енергетики та вугільної промисловості України Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг |

| № | Назва нормативно-правового акту | Орган, який розробляє нормативно-правовий акт | Орган, який погоджує нормативно-правовий акт | Орган, який затверджує нормативно-правовий акт |
|----|---|---|---|---|
| 9 | Правила надання доступу до інфраструктури кабельної каналізації електрозв'язку | Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Кабінет Міністрів України |
| 10 | Методика визначення платні за доступ до елементів інфраструктури кабельної каналізації електрозв'язку | Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | - | Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації |

Реалізація Закону забезпечить:

- ◆ встановлення правових засад використання інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики, порядок доступу до неї та особливості її використання з метою розвитку телекомунікаційної мережі загального користування України, задоволення потреб споживачів телекомунікаційних послуг та розвиток інформаційного суспільства в Україні;
- ◆ визначення повноважень державних органів, прав та обов'язків юридичних та фізичних осіб, у власності (володінні) яких перебуває інфраструктура об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики, а також операторів, провайдерів телекомунікацій щодо створення сприятливих умов її використання для потреб телекомунікацій;
- ◆ надання можливості усунути конфлікт інтересів, що останнім часом спостерігається у відносинах між фізичними та юридичними особами, у тому числі операторами, провайдерами телекомунікацій та органами місцевого самоврядування, під час доступу до об'єктів житлового фонду;
- ◆ встановлення єдиного порядку вирішення типових по всій Україні питань щодо використання інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики для розвитку телекомунікаційних мереж з метою задоволення потреб населення в телекомунікаційних послугах належної якості.

5

Доступ до кабельної каналізації електрозв'язку (далі – ККЕ), яка належить операторам та провайдерам телекомунікацій регулюється Законом України «Про телекомунікації» (п. 4 частини другої статті 6б), відповідно до вимог якого НКРЗІ розроблено та затверджено **3 регуляторних акти**. Тарифи на надання в користування ККЕ, яка належить операторам телекомунікацій, підлягають державному регулюванню шляхом встановлення граничних або фіксованих тарифів. Через те, що власником близько **90%** всієї ККЕ в Україні є одна компанія, а саме – Публічне акціонерне товариство «Укртелеком» (далі – ПАТ «Укртелеком»), через застарілу каналізацію, яка будувалася для мереж на металевих кабелях, що не потребують встановлення габаритних муфт і технологічних запасів кабелю, на телекомунікаційному ринку залишаються проблеми доступу до інфраструктури ККЕ.

ВИДАВНИКИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ



* Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України

** Національна комісія з питань регулювання зв'язку України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації

Основним видавником регуляторних актів для ринку фіксованого ШСД є НКРЗІ (НКРЗ). НКРЗІ затвердила **10 регуляторних актів**. Отже, саме цей державний орган має величезний вплив на ринок і саме від рішень НКРЗІ залежить ведення бізнесу в цій сфері.

ДЕРЕВО РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ



Окрім регуляторних актів, державними органами була прийнята низка рішень, що не запроваджують регулювання, проте визначають пріоритети політики телекомунікацій та інформатизації. Так, Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» (частина третя розділу II) визначено, що одним з основних напрямків розвитку інформаційного суспільства в Україні є забезпечення вільного доступу населення до телекомунікаційних послуг, зокрема до мережі інтернет, ІКТ та інформаційних ресурсів.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 червня 2006 р. N 316-р «Про схвалення Концепції розвитку телекомунікацій в Україні» затверджено відповідну Концепцію, у розділі 2 якої зазначено, що у сфері телекомунікацій, серед іншого, існують такі проблеми:

- ◆ низький рівень забезпечення населення, підприємств, установ і організацій широкодіагновими телекомунікаційними послугами;
- ◆ нерівномірність забезпечення телекомунікаційними послугами та обмеженість доступу користувачів до загальнодоступних телекомунікаційних послуг (особливо у сільській, гірській місцевості та депресивних регіонах).

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. N386-р «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» схвалено відповідну Стратегію, у розділі «Сучасний стан розвитку інформаційного суспільства в Україні» якої, серед іншого, зазначено, що в Україні зберігаються проблеми організації широкодіагнового доступу для користувачів і низькі показники якості доступу до інтернету.

Указом Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» схвалено відповідну Стратегію, у розділі 4 якої зазначено, що реалізація Стратегії передбачає досягнення **25 ключових показників**, які оцінюють хід виконання реформ та програм. Одним із ключових показників є: «частка проникнення широкодіагнового інтернету, за даними Світового банку, складатиме **25 абонентів на 100 осіб**».

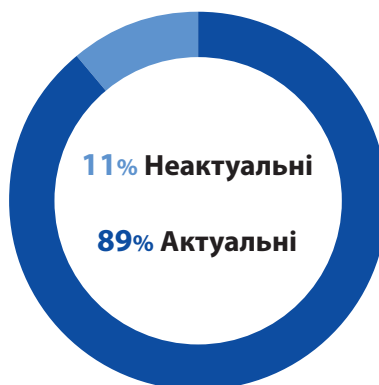
2.4

ОЦІНКА АКТУАЛЬНОСТІ ТА ЗАКОННОСТІ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ

До кожного регуляторного акту заповнювалась картка, у якій зафіксовано відповіді на питання анкети щодо визначення актуальності та законності акту у вигляді Таблиці №7.

За результатами проведеної оцінки був отриманий результат, який свідчить про наявність **2 неактуальних регуляторних актів**. Відповідні переліки з поясненнями відображені у Таблицях № 8 та 9 (надаються у додатках.)

У всіх інших нормативно-правових актах, що аналізувалися відсутні ознаки, за якими їх можна було б класифікувати як незаконні та/або неактуальні.



2.4.1

ОЦІНКА АКТУАЛЬНОСТІ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ

НЕАКТУАЛЬНІ РЕГУЛЯТОРНІ АКТИ ЗА ОЗНАКОЮ НЕВІДПОВІДНОСТІ ЗАКОНОДАВСТВУ:

- 1 Закон України № 3038-VI від 17.02.2011 «Про регулювання містобудівної діяльності» (п.п. б п. 3 частини четвертої ст. 41 містить надто широкий, невизначений, перелік підстав для зупинення робіт, що суперечить принципу здійснення державного контролю на основі оцінки ризиків та доцільності (абзац 18 ст. 3 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»), а також абзац 5 частини четвертої ст. 4 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», відповідно до якого виключно законом може бути встановлений вичерпний перелік підстав для зупинення господарської діяльності);
- 2 Постанова Кабінету Міністрів України № 461 від 13.04.2011 «Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів» («Порядок внесення плати за видачу сертифіката, який видається у разі прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта, та її розмір» суперечить частині другій ст. 4-1 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» та частині третій ст. 11 Закону України «Про адміністративні послуги», відповідно до якої розмір та порядок оплати за адміністративну послугу встановлюється законом).

2.4.2

ОЦІНКА ЗАКОННОСТІ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ

РЕГУЛЯТОРНІ АКТИ, ЩО МАЮТЬ ОЗНАКИ НЕЗАКОННИХ, ВІДСУТНІ.

2.4.3

АНАЛІЗ ПРОГАЛИН У РЕГУЛЯТОРНОМУ ПОЛІ

- 1 На сьогодні в сфері телекомунікацій діє, зокрема, Закон України «Про телекомунікації», прийнятий у 2003 році. Термінологія та засади діяльності суб'єктів ринку телекомунікацій, визначені у цьому Законі, є застарілими та не відповідають вимогам часу та євроінтеграційним процесам в Україні.

Це призводить до двоякого тлумачення його норм з боку державних органів та учасників ринку телекомунікацій (операторів/провайдерів телекомунікацій), що дозволяє НКРЗІ при здійсненні заходів державного нагляду фіксувати в актах перевірки факти порушення чинного законодавства з боку операторів/провайдерів телекомунікацій.

Для усунення, у тому числі, і зазначеного вище, депутатами було розроблено та на даний час зареєстровано у Верховній Раді України чотири проекти Закону України «Про електронні комунікації» (№ 3549-1, № 3549-2, № 3549-3 та № 3549-4).

- 2) Законом України «Про доступ до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики для розвитку телекомунікаційних мереж» передбачена розробка та реалізація низки нормативно-правових актів. На даний час жоден з них не прийнятий.
- 3) У операторів/провайдерів залишаються проблеми доступу до інфраструктури ККЕ. Протягом останніх років швидко розвивалися сучасні оптичні мережі, однак нормативна база так і не змінювалася, що призвело до неефективного використання місць в ККЕ. ПАТ «Укртелеком», здійснюючи ревізію власної ККЕ, висуває іншим операторам та провайдерам телекомунікацій додаткові умови, невиконання яких стає приводом для відмови у доступі до ККЕ.
- 4) Рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації № 649 від 13.12.2012 «Про затвердження Порядку здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій та визнання такими, що втратили чинність, деяких рішень НКРЗ», відповідно до розпорядження КМУ від 10 березня 2017 р. N 169-р «Про скасування деяких наказів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади», підлягає перегляду як таке, що не відповідає Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
- 5) Укази Президента України:
 - ◆ № 96/2016 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України»;
 - ◆ № 32/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про загрози кібербезпеці держави та невідкладні заходи з їх нейтралізації»;
 - ◆ № 133/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)».

На виконання зазначених указів Президента на даний час не затверджено нормативно-правові акти щодо:

- ◆ унормування порядку внесення обов'язкових до виконання операторами та провайдерами телекомунікацій приписів про термінове фіксування та подальше зберігання комп'ютерних даних, збереження даних про трафік;
- ◆ установлення вимог щодо надання операторам та провайдерам телекомунікацій на вимогу правоохоронних органів інформації, необхідної для ідентифікації постачальників послуг і маршруту, яким було передано інформацію;
- ◆ запровадження блокування (обмеження) за рішенням суду операторами та провайдерами телекомунікацій визначеного (ідентифікованого) інформаційного ресурсу (інформаційного сервісу).

2.5

ПЕРЕЛІК ЦІЛЕЙ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ЩО МІСТЯТЬСЯ У РЕГУЛЯТОРНИХ АКТАХ РИНКУ ФІКСОВАНОГО ШСД

- ◆ Забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.
- ◆ Забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг.
- ◆ Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього асортименту.

- ◆ Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості.
- ◆ Конкуренція на ринку телекомунікаційних послуг шляхом забезпечення ефективного використання існуючих елементів інфраструктури.

2.6

ІНСТРУМЕНТИ (ЗАСОБИ) РЕГУЛЮВАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ У РЕГУЛЯТОРНИХ АКТАХ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК ФІКСОВАНОГО ШСД

- ◆ Основні вимоги до договору про надання телекомунікаційних послуг.
- ◆ Граничні тарифи на надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку операторів телекомунікацій.
- ◆ Норми надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку.
- ◆ Граничний розмір плати за доступ до елементів інфраструктури.
- ◆ Норми надання доступу до елементів інфраструктури.
- ◆ Визначення платні за доступ до елементів інфраструктури об'єкта доступу.
- ◆ Державна реєстрація операторів, провайдерів телекомунікацій.
- ◆ Норми якості телекомунікаційних послуг.
- ◆ Декларація про початок виконання будівельних робіт.
- ◆ Декларація про готовність об'єкта до експлуатації.
- ◆ Ліцензія на надання послуг з технічного обслуговування і експлуатації телемереж (телекомунікаційних мереж).

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 2:

Ринок фіксованого ШСД наразі є детально врегульованим, про що свідчить відносно велика кількість нормативно-правових актів, які безпосередньо регулюють даний ринок.

Термінологія та засади діяльності суб'єктів ринку телекомунікацій, визначені у Законі України «Про телекомунікації», є застарілими та не відповідають вимогам часу та євроінтеграційним процесам в Україні.

На даний час не прийняті **10** (десять) нормативно правових актів, що передбачені Законом України «Про доступ до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики для розвитку телекомунікаційних мереж», тому умови доступу суб'єктів ринку телекомунікацій до об'єктів інфраструктури досі залишаються неврегульованими та неконкурентними. Також у операторів/провайдерів залишаються проблеми доступу до інфраструктури ККЕ.

Відсутні чинні НПА, які впроваджували б процедуру блокування (обмеження) за рішенням суду операторами та провайдерами телекомунікацій визначеного (ідентифікованого) інформаційного ресурсу чи інформаційного сервісу.

3 | АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНИХ КЕЙСІВ

КЕЙС 1

БІЗНЕС-ПРОЦЕС:

Роздрібний продаж трафіку.

МЕТА РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Основні вимоги до договору про надання телекомунікаційних послуг.

ПРОБЛЕМА:

Абонент не має достатньої кваліфікації для визначення всіх характеристик якості ШСД.

ВИСНОВОК:

Інструмент обрано правильно, його дія умовно ефективна – не всі оператори вказують необхідні умови (зокрема мінімальну швидкість) або вказують свідомо занижені дані.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СИТУАЦІЇ:

Надати регулятору достатні повноваження і можливості для контролю і забезпечення виконання вимог.

КЕЙС 2

БІЗНЕС-ПРОЦЕС:

Будівництво телекомунікаційної мережі.

МЕТА РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Граничні тарифи на надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку операторів телекомунікацій, норми надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку.

ПРОБЛЕМА:

Кабельна каналізація електрозв'язку операторів телекомунікацій належить монополісту, який може перешкоджати будівництву мереж до абонентів.

ВИСНОВОК:

Інструмент обрано правильно, його дія умовно ефективна – більшість населення, доступ до якого можливий через ККЕ, забезпечено ШСД.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СИТУАЦІЇ:

Збір статистичних даних, за якими можна зробити точні обчислення. Наприклад, кількість населення, доступ до якого забезпечує ККЕ, відсоток від нього, що має змогу підключитися до ШСД.

КЕЙС 3

БІЗНЕС-ПРОЦЕС:

Будівництво телекомунікаційної мережі.

МЕТА РЕГУЛЮВАННЯ:

Конкуренція на ринку телекомунікаційних послуг шляхом забезпечення ефективного використання існуючих елементів інфраструктури.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Граничні тарифи на надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку операторів телекомунікацій, норми надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку.

ПРОБЛЕМА:

Кабельна каналізація електрозв'язку операторів телекомунікацій належить монополісту, який може перешкоджати будівництву мереж інших операторів або висувати дискримінаційні умови різним операторам.

ВИСНОВОК:

Інструмент обрано правильно, його дія умовно ефективна – кількість операторів, що використовують ККЕ, зростає, умови доступу конкурентні і обґрунтовані.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СИТУАЦІЇ:

Збір статистичних даних, за якими можна зробити точні обчислення. Наприклад, кількість операторів, що отримали доступ до ККЕ, кількість операторів, що виявили бажання отримати доступ до ККЕ, тощо.

КЕЙС 4

БІЗНЕС-ПРОЦЕС:

Роздрібний продаж трафіку.

МЕТА РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Норми якості телекомунікаційних послуг.

ПРОБЛЕМА:

Абонент не має достатньої ринкової сили для постійного контролю якості ШСД.

ВИСНОВОК:

Інструмент обрано правильно, однак його дія неефективна через відсутність можливості у державних органів повноцінно контролювати виконання зазначених норм.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СИТУАЦІЇ:

Надати регулятору достатні повноваження і можливості для контролю і забезпечення виконання вимог.

КЕЙС 5

БІЗНЕС-ПРОЦЕС:

Будівництво телекомунікаційної мережі.

МЕТА РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Норми якості телекомунікаційних послуг.

ПРОБЛЕМА:

Абонент не має достатньої ринкової сили для постійного контролю якості ШСД.

ВИСНОВОК:

Інструмент обрано правильно, однак його дія неефективна через відсутність можливості у державних органів повноцінно контролювати виконання зазначених норм.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СИТУАЦІЇ:

Надати регулятору достатні повноваження і можливості для контролю і забезпечення виконання вимог.

КЕЙС 6

БІЗНЕС-ПРОЦЕС:

Обслуговування телекомунікаційної мережі.

МЕТА РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Державна реєстрація операторів, провайдерів телекомунікацій, ліцензія на надання послуг з технічного обслуговування і експлуатації телемереж (телекомунікаційних мереж).

ПРОБЛЕМА:

Обслуговування мережі має здійснюватися кваліфікованими працівниками, наявність яких підтверджується реєстрацією підприємства як оператора, а не провайдера, та наявністю ліцензії на обслуговування телекомунікаційних мереж.

ВИСНОВОК:

Визначити ефективність інструменту неможливо через відсутність достовірних даних.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СИТУАЦІЇ:

Збір статистичних даних, за якими можна зробити точні обчислення. Наприклад, кількість недоліків якості при обслуговуванні оператором, кількість недоліків якості при обслуговуванні провайдером, тощо.

КЕЙС 7

БІЗНЕС-ПРОЦЕС:

Будівництво телекомунікаційної мережі.

МЕТА РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Декларація про початок виконання будівельних робіт, декларація про готовність об'єкта до експлуатації.

ПРОБЛЕМА:

Висока вартість і корупційні ризики при реєстрації декларацій перешкоджають розвитку мереж, які сприяють розвитку територій з низькою густиною населення.

ВИСНОВОК:

Мета, з якою застосовується регулювання, занадто абстрактна, тоді як ціна регулювання занадто висока для бізнесу.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СИТУАЦІЇ:

Визначення в нормативних актах більш конкретних цілей, які підлягають вимірюванню. Врегулювання процедури подання декларацій з метою уникнення корупційних ризиків.

КЕЙС 8

БІЗНЕС-ПРОЦЕС:

Будівництво телекомунікаційної мережі.

МЕТА РЕГУЛЮВАННЯ:

Забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Граничний розмір платні за доступ до елементів інфраструктури, визначення платні за доступ до елементів інфраструктури об'єкта доступу, норми надання доступу до елементів інфраструктури.

ПРОБЛЕМА:

За доступ до елементів інфраструктури часто стягується завищена і необґрунтована платня, а також висуваються необґрунтовані вимоги щодо отримання доступу. Це перешкоджає розвитку телекомунікаційних мереж і наданню послуг ШСД у місцевості з низькою щільністю населення.

ВИСНОВОК:

Оцінити інструменти неможливо, оскільки вони ще офіційно не застосовуються. Передбачається позитивний вплив на ринок.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СИТУАЦІЇ:

Прийняття передбачених законом правил та методик; збір статистичної інформації, що характеризує повсюдність надання послуг, наприклад кількість населення, доступ до якого забезпечує певний вид інфраструктури, відсоток від нього, що має змогу підключитися до ШСД.

КЕЙС 9

БІЗНЕС-ПРОЦЕС:

Будівництво телекомунікаційної мережі.

МЕТА РЕГУЛЮВАННЯ:

Конкуренція на ринку телекомунікаційних послуг шляхом забезпечення ефективного використання існуючих елементів інфраструктури.

ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ:

Граничний розмір платні за доступ до елементів інфраструктури, визначення платні за доступ до елементів інфраструктури об'єкта доступу, норми надання доступу до елементів інфраструктури.

ПРОБЛЕМА:

За доступ до одних і тих самих елементів інфраструктури з різних операторів стягується різна платня і висуваються різні умови доступу. Це порушує конкуренцію і перешкоджає розвитку ринку.

ВИСНОВОК:

Оцінити інструменти неможливо, оскільки вони ще офіційно не застосовуються. Передбачається позитивний вплив на ринок.

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СИТУАЦІЇ:

Прийняття передбачених законом правил та методик; збір статистичних даних, за якими можна зробити точні обчислення. Наприклад кількість операторів, що отримали доступ до певного виду інфраструктури, кількість операторів, що виявили бажання отримати доступ до нього, тощо.

ПІДСУМОК

В ході проведення дослідження якості державного регулювання ринку було виявлено **два неактуальних** регуляторних акти за ознакою невідповідності законодавству. Зазначені акти регулюють питання будівництва об'єктів (у т.ч. об'єктів телекомунікацій) та прийняття їх в експлуатацію. Деякі їхні норми суперечать діючим законам та підлягають перегляду. Також, відповідно до розпорядження КМУ від 10.03.2017 р. N 169-р, підлягає перегляду Порядок здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій. Регуляторні акти, що мають ознаки незаконних, не виявлені.

На сьогодні очікує на прийняття низка НПА на виконання Закону України «Про доступ до інфраструктури об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики для розвитку телекомунікаційних мереж», а також НПА на виконання діючих Указів Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України».

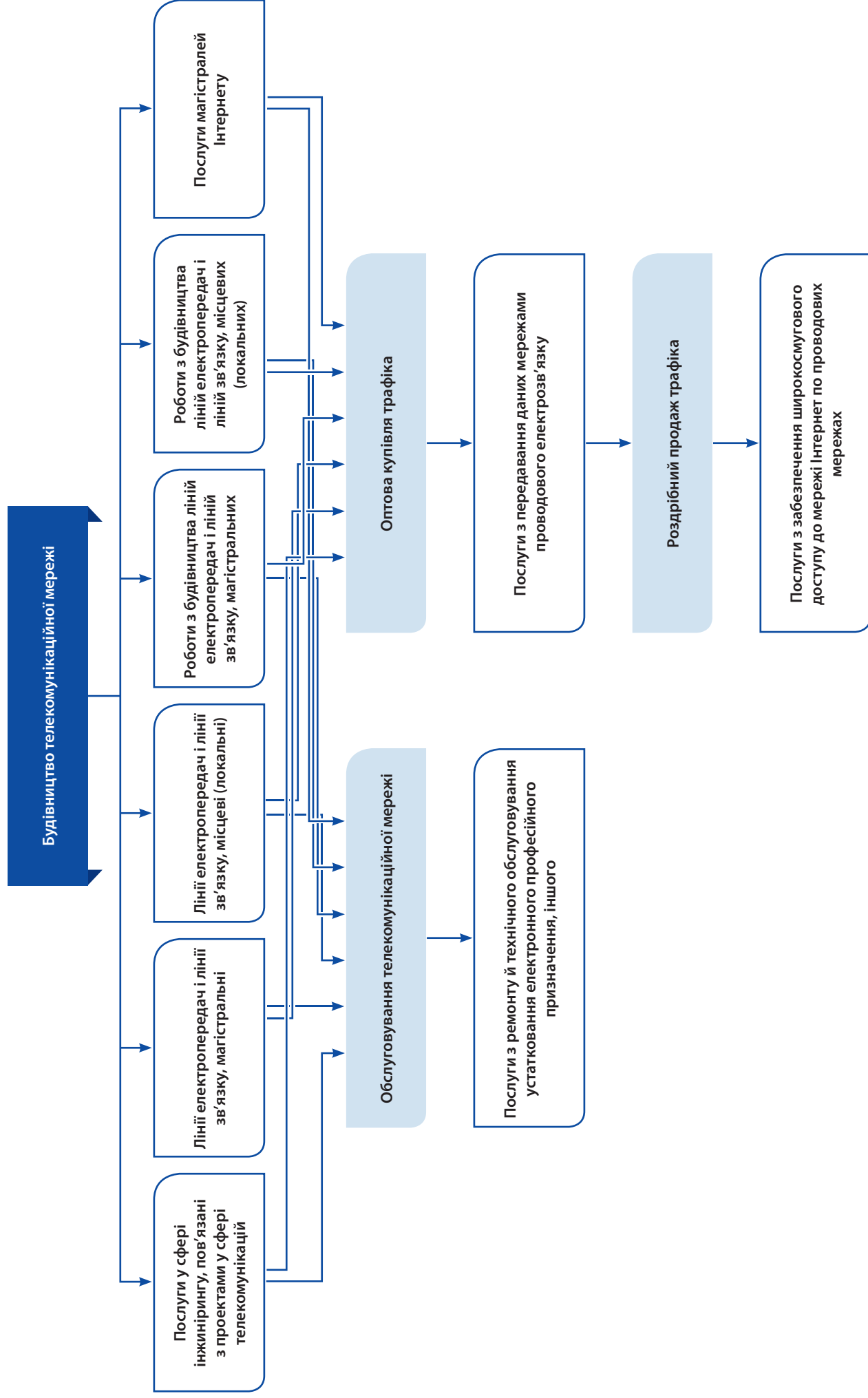
Під час перегляду кейсів була виявлена спільна проблема – **нестача повної і достовірної інформації**, що дозволяє оцінити ефективність регулювання. Через відсутність такої інформації ефективність регулювання для одного з дев'яти кейсів визначити цілком неможливо. Ефективність двох кейсів на сьогодні неможливо оцінити через **нетривалий період дії інструментів**. У трьох кейсах інструменти обрані правильно, але їхнє застосування недостатньо ефективно через **відсутність можливості** у державних органів проводити повноцінну реалізацію інструментів. **Лише два кейси з дев'яти – пов'язані з використанням ККЕ – умовно ефективні**. Разом з тим регулювання в одному з кейсів абсолютно неефективне через занадто **абстрактну мету** і водночас занадто **високу ціну** регулювання для бізнесу.

На етапах будівництва телекомунікаційних об'єктів та прийняття їх в експлуатацію наявна значна **корупційна складова**. Причиною є **недосконалість процедури реєстрації** у Державній архітектурно-будівельній інспекції України відповідних декларацій, що призводить до появи компаній-посередників, які надають послуги «легалізації» об'єктів будівництва. Також регіональні Державні архітектурно-будівельні інспекції різним чином визначають термін «об'єкт будівництва» стосовно телекомунікаційних мереж та технічних засобів телекомунікацій, що створює перепони та затягує прийняття в експлуатацію телекомунікаційних об'єктів. Загалом декларації **не відповідають своїй назві** і мають характер не повідомлення, а дозволу, результатом чого є простір для корупції.

Специфічне регулювання, що застосовується до ринку ШСД, здебільшого дружнє для бізнесу, окрім певних недоліків процедур. Так, наприклад, оператори вимушені досі надавати звітність в паперовій формі та різним органам – податковій, державній службі статистики, НКРЗІ. Однак неспецифічне для телеком-галузі регулювання має ознаки **недружного** – йдеться про декларації про початок будівництва і про введення в експлуатацію, що застосовуються на етапі будівництва мережі та несуть ризики зловживань.

ДОДАТКИ

СХЕМА БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ



ПЕРЕЛІК ТОВАРІВ (ПОСЛУГ) РИНКУ

| № п/п | Назва товару (послуги) за СКП | Код СКП |
|-------|--|----------|
| 1 | Послуги з передавання даних мережами провідного електрозв'язку | 61.10.3 |
| 2 | Послуги у сфері інжинірингу, пов'язані з проектами у сфері телекомунікацій | 71.12.18 |
| 3 | Лінії електропередачі і лінії зв'язку, магістральні | 42.22.11 |
| 4 | Лінії електропередач і лінії зв'язку, місцеві (локальні) | 42.22.12 |
| 5 | Роботи з будівництва ліній електропередач і ліній зв'язку, магістральних | 42.22.21 |
| 6 | Роботи з будівництва ліній електропередач і ліній зв'язку, місцевих (локальних) | 42.22.22 |
| 7 | Послуги з ремонту й технічного обслуговування устаткування електронного професійного призначення, іншого | 33.13.19 |
| 8 | Послуги магістралей Інтернету | 61.10.41 |
| 9 | Послуги з забезпечення широкосмугового доступу до мережі Інтернет по провідних мережах | 61.10.43 |

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ГРУП ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ ОСІБ РИНКУ

| № п/п | Група заінтересованих осіб | Інтерес групи заінтересованих осіб | Значимість впливу ринку для групи заінтересованих осіб |
|-------|----------------------------------|---|--|
| 1 | Учасники ринку | Прозорість витрат і полегшення ведення бізнесу | Високий |
| 2 | Громадяни | Отримання ШСД у віддаленій місцевості | Високий |
| 3 | Власники об'єктів інфраструктури | Зниження ризиків зловживань посадовими особами | Середній |
| 4 | Держава | Економічне зростання, подолання соціальної нерівності | Високий |

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ З НАДАННЯ ПОСЛУГ ФІКСОВАНОГО ШСД ДО МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

| № з/п | Нормативно правовий акт | Назва нормативно правового акту | Номер, дата |
|-------|--|---|--------------------------|
| 1 | Закон України | Про телекомунікації | 1280-IV, 18.11.2003 |
| 2 | Постанова Кабінету Міністрів України | Про затвердження Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг | 295, 11.04.2012 |
| 3 | Рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Про затвердження Правил здійснення діяльності у сфері телекомунікацій (діяльність з надання послуг доступу до Інтернет) | 803, 10.12.2013 |
| 4 | Рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Про затвердження Порядку ведення реєстру операторів, провайдерів електрозв'язку та визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗ від 11.11.2010 № 514 | 560, 01.11.2012 |
| 5 | Рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Про затвердження Правил надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку та визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗ від 23.07.2009 № 1607 | 428, 23.08.2012 |
| 6 | Рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Про затвердження Порядку регулювання тарифів на надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку операторів телекомунікацій | 540, 25.10.2012 |
| 7 | Рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Про затвердження Граничних тарифів на надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку операторів телекомунікацій і визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗ від 29.11.2012 № 620 | 861, 30.12.2013 |
| 8 | Рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Про затвердження Основних вимог до договору про надання телекомунікаційних послуг та визнання таким, що втратило чинність, рішення НКРЗ від 26.03.2009 № 1420 | 624, 29.11.2012 |
| 9 | Рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Про затвердження Порядку здійснення державного нагляду за ринком телекомунікацій та визнання такими, що втратили чинність, деяких рішень НКРЗ | 649, 13.12.2012 |
| 10 | Рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації | Про затвердження Порядку надання операторами, провайдерами телекомунікацій звітності та інформації і визнання такими, що втратили чинність, рішень НКРЗ від 04.11.2008 № 1189 та від 25.12.2008 № 1283 | 180, 05.04.2016 |
| 11 | Рішення Національної комісії з питань регулювання зв'язку України | Про затвердження Положення про якість телекомунікаційних послуг | 174, 15.04.2010 |
| 12 | Наказ Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України | Про затвердження Показників якості послуг із передачі даних, доступу до Інтернету та їх рівнів | 803, 28.12.2012 |
| 13 | Закон України | Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж | 1834-VIII, 07.02.2017 |
| 14 | Закон України | Про регулювання містобудівної діяльності | 3038-VI, 17.02.2011 |
| 15 | Постанова Кабінету Міністрів України | Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт | 466, 13.04.2011 |
| 16 | Постанова Кабінету Міністрів України | Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів | 461, 13.04.2011 |
| 17 | Закон України | Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності | 877-V, 05.04.2007 |
| 18 | Рішення Національної комісії з питань регулювання зв'язку України | Про затвердження Ліцензійних умов здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг з технічного обслуговування і експлуатації телекомунікаційних мереж, мереж ефірного теле- та радіомовлення, проводового радіомовлення та телемереж | 513, 11.11.2010 |

ПЕРЕЛІК НЕАКТУАЛЬНИХ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК

| № п/п | Регуляторний акт | Результат оцінки за критерієм «Актуальність» | Ознака, за якою прийнято рішення |
|-------|---|--|--|
| 1 | Закон Верховна Рада України №3038-VI від 17.02.2011 «Про регулювання містобудівної діяльності» | Неактуальний | За ознакою невідповідності законодавству |
| 2 | Постанова Кабінет Міністрів України №461 від 13.04.2011 «Питання прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів» | Неактуальний | За ознакою невідповідності законодавству |

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ІНСТРУМЕНТІВ (ЗАСОБІВ) РЕГУЛЮВАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ У РЕГУЛЯТОРНИХ АКТАХ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК

| № п/п | Назва інструменту (засобу) регулювання | Спосіб регулювання | Закон, яким запроваджено реалізацію інструменту регулювання | Посилання на положення закону, що передбачає запровадження реалізації інструменту (засобу) регулювання | Дата впровадження реалізації інструменту регулювання (засобу) | Бізнес-процес ринку, до якого застосовується | Ціль регулювання |
|-------|---|----------------------------|---|--|---|--|--|
| 1 | Основні вимоги до договору про надання телекомунікаційних послуг | Державна верифікація | Закон Верховна Рада України №1280-IV від 18.11.2003 «Про телекомунікації» | | 24-12-2012 | Роздрібний продаж трафіка | Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості |
| 2 | Граничні тарифи на надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку операторів телекомунікацій | Державне регулювання цін | Закон Верховна Рада України №1280-IV від 18.11.2003 «Про телекомунікації» | п. 4 частини другої ст. 66 | 18-11-2003 | Будівництво телекомунікаційної мережі | Забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг, Конкуренція на ринку телекомунікаційних послуг шляхом забезпечення ефективного використання існуючих елементів інфраструктури |
| 3 | Норми надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку | Технічне регулювання | Закон Верховна Рада України №1280-IV від 18.11.2003 «Про телекомунікації» | п. 4 частини другої ст. 66 | 18-11-2003 | Будівництво телекомунікаційної мережі | Забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг, Конкуренція на ринку телекомунікаційних послуг шляхом забезпечення ефективного використання існуючих елементів інфраструктури |
| 4 | Граничний розмір плати за доступ до елементів інфраструктури | Державне регулювання цін | Закон Верховна Рада України №1834-VIII від 07.02.2017 «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж» | Стаття 17 | 07-02-2017 | Будівництво телекомунікаційної мережі | Забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг, Конкуренція на ринку телекомунікаційних послуг шляхом забезпечення ефективного використання існуючих елементів інфраструктури |
| 5 | Норми надання доступу до елементів інфраструктури | Технічне регулювання | Закон Верховна Рада України №1834-VIII від 07.02.2017 «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж» | Статті 12-16 | 07-02-2017 | Будівництво телекомунікаційної мережі | Забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг, Конкуренція на ринку телекомунікаційних послуг шляхом забезпечення ефективного використання існуючих елементів інфраструктури |
| 6 | Визначення плати за доступ до елементів інфраструктури об'єкта доступу | Державне регулювання цін | Закон Верховна Рада України №1834-VIII від 07.02.2017 «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж» | Стаття 17 | 07-02-2017 | Будівництво телекомунікаційної мережі | Забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг, Конкуренція на ринку телекомунікаційних послуг шляхом забезпечення ефективного використання існуючих елементів інфраструктури |
| 7 | Державна реєстрація операторів, провайдерів телекомунікацій | Обмеження доступу на ринок | Закон Верховна Рада України №1280-IV від 18.11.2003 «Про телекомунікації» | пункт 20 частини першої статті 18 та стаття 42 | 22-11-2012 | Обслуговування телекомунікаційної мережі | Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості |
| 8 | Норми якості телекомунікаційних послуг | Технічне регулювання | Рішення НКРЗІ №180 від 05.04.2016 «Про затвердження Порядку надання операторами, провайдерами телекомунікацій звітності та інформації і визнання такими, що втратили чинність, рішень НКРЗІ від 04.11.2008 № 1189 та від 25.12.2008 № 1283» | статті 6, 18, 21 Закону України «Про телекомунікації» | 23-06-2010 | Роздрібний продаж трафіка | Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості |

| | | | | | | |
|----|--|----------------------------|---|----------------------|--|--|
| 9 | Декларація про початок виконання будівельних робіт | Обмеження доступу на ринок | Закон Верховна Рада України №3038-VI від 17.02.2011 «Про регулювання містобудівної діяльності» | 13-04-2011 | Будівництво телекомунікаційної мережі | Забезпечення сталого розвитку території з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, Створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури |
| 10 | Декларація про готовність об'єкта до експлуатації | Обмеження доступу на ринок | Закон Верховна Рада України №3038-VI від 17.02.2011 «Про регулювання містобудівної діяльності» | 13-04-2011 | Будівництво телекомунікаційної мережі | Забезпечення сталого розвитку території з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, Створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури |
| 11 | Ліцензія на надання послуг з технічного обслуговування і експлуатації телемереж (телекомунікаційних мереж) | Обмеження доступу на ринок | Рішення НКРЗ №513 від 11.11.2010 «Про затвердження Ліцензійних умов здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг з технічного обслуговування і експлуатації телекомунікаційних мереж, мереж ефірного теле- та радіомовлення, провідного радіомовлення та телемереж» | 30-11-2010 п. 1.5 | Обслуговування телекомунікаційної мережі | Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості |

МАТРИЦЯ ЧИННОГО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ

| № п/п | Бізнес-процес ринку | Державна верифікація | Державне регулювання цін | | | Технічне регулювання | | | Обмеження доступу на ринок | | | | |
|-------|--|---|--|--|--|---|---|---|---|--|---|--|--|
| | | | Граничні тарифи на надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку операторів телекомунікацій | Граничний розмір плати за доступ до елементів інфраструктури | Визначення плати за доступ до елементів інфраструктури об'єкта доступу | Норми надання в користування кабельної каналізації електрозв'язку | Норми надання доступу до елементів інфраструктури | Норми якості телекомунікаційних послуг | Державна реєстрація операторів, провайдерів телекомунікацій | Декларація про початок виконання будівельних робіт | Декларація про готовність об'єкта до експлуатації | Ліцензія на надання послуг з технічного обслуговування і експлуатації телемереж (телекомунікаційних мереж) | |
| 1 | Будівництво телекомунікаційної мережі | | Забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг; Конкуренція на ринку телекомунікаційних послуг шляхом забезпечення ефективного використання існуючих елементів інфраструктури | | | | | Забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів | | | | | |
| 2 | Обслуговування телекомунікаційної мережі | | | | | | | | | | | Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості | |
| 3 | Оптова купівля трафіка | | | | | | | | | | | | |
| 4 | Роздрібний продаж трафіка | Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості | | | | | | | Забезпечення надання телекомунікаційних послуг достатнього обсягу та якості | | | | |